

2. Зельдіна О. Поняття інвестиційно-інноваційної моделі в умовах сталого розвитку економіки України. *Господарське право і процес*. 2020. №7. С. 83-84. URL: <http://surl.li/demwa> (дата звернення: 25.09.2022).

3. Міністерство освіти і науки України. Сергій Шкарлет вручив дипломи лауреатам премії кабінету міністрів України за розроблення та впровадження інноваційних технологій. 2021. URL: <http://surl.li/demyi> (дата звернення: 25.09.2022).

4. Відбулось засідання Комітету з присудження Премії КМУ за розроблення і впровадження інноваційних технологій. URL: <http://surl.li/demyj> (дата звернення: 25.09.2022).

Abstract: *the work examines financial, innovative and investment support for the socio-economic development of the state, provides examples of state support for scientists engaged in the development and implementation of innovative technologies in the form of annual awards of the CMU.*

Key words: *innovations, financial support, effectiveness of innovations, advanced technologies, economic development, state support.*

**Науковий керівник – МІКУЛЯК Катерина,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

**ПАСТУШЕНКО Віталій, здобувач вищої освіти
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Миколаївський національний аграрний університет**

Анотація: *розглянуто дані НБУ щодо інфляції та інфляційного процесу в Україні, зміни у співвідношенні експорту та імпорту на основі даних Держстату, вплив економічних показників на рівень інфляції та зміну цін на товари.*

Ключові слова: *інфляція, ВВП, дефлятор ВВП, базова інфляція, імпорт, експорт, попит, пропозиція, державний борг.*

Інфляція є невіддільною частиною життя всього українського суспільства. Нерідко можна почути скарги українців на підвищення цін, особливо в такі складні часи для української державності. Економічними аналітиками та експертами вважають себе ледь не всі, проте реальні причини та передумови знецінення національної валюти знає невеликий відсоток населення. На жаль, це пов'язано не з самовпевненістю українців, щодо своїх економічних знань, а банальною фінансовою неграмотністю. Адже в школах приділяють недостатню увагу фінансовій освіті. Цей макроекономічний показник був предметом наукового

дослідження іноземних та вітчизняних економістів, зокрема: К. Маркса, Ф. Енгельса, Ж. Кейнса, М. Савлука, О. Редькіна, С. Фішера, П. Круша [1], С. Тульчинської [1], М. Макаренка [2], Т. Семененко [2], Ю. Петрушенка [2] та ін.

Термін інфляція (від лат. *Inflatio* - «роздування») вперше використали в 19 столітті під час американської громадянської війни, а згодом у Європі та інших частинах світу [1, с. 153].

Інфляція – це процес знецінення грошей внаслідок перевищення кількості грошових знаків, які перебувають в обігу, суми цін товарів та послуг, що виявляється у їх зростанні [1, с. 153].

Інфляція – стійка тенденція до зростання загального рівня цін. Де «стійка» – тривалий процес; «загального рівня цін» – збільшення дефлятора ВВП [2, с. 107]. Дефлятор ВВП – це співвідношення рівня поточних цін до цін порівнюваного періоду.

У своїх наукових публікаціях П. Круш та М. Макаренко виділили такі види інфляції [1]:

Залежно від причин:

- інфляція попиту – попит більше пропозиції, а тому ціни зростають, щоб урівноважити попит і пропозицію;
- інфляція витрат – виникає через зростання витрат виробництва і собівартості продукції у період високого безробіття і неповного використання виробничих ресурсів.

Залежно від приросту інфляції:

- помірна інфляція – річний приріст цін становить до 10%. Виникає через швидке нагромадження грошової маси в обігу без суттєвих підвищень цін і повністю перебуває під контролем держави;
- галопуюча інфляція – річний приріст цін становить від 20% – 300%, що поступово виходить з-під контролю держави та сильно впливає на економічні та соціальні зв'язки в державі;

- гіперінфляцію – річний приріст 1000% і більше, контроль держави повністю втрачений, а економічні зв'язки деградують до натуральних відносин, руйнується банківський сектор та розвиваються стихійні процеси економіки.

Залежно від можливості передбачити:

- очікувана інфляція – виникає через дії держави або певні тенденції;
- неочікувана інфляція – виникає через непередбачені зміни в попиті та пропозиції й економіці.

За характером перебігу:

- збалансована інфляція – передбачене зростання цін, яке не впливає на перерозподіл доходу та обсяг виробництва;
- незбалансована – різні темпи зростання цін на товари та послуги.

За характером інфляційного процесу:

- відкрита інфляція – зростання цін на вільному ринку без втручання держави;
- прихована – збереження рівня заробітної плати та цін при погіршенні якості товарів і послуг; зростання державних роздрібних цін;
- придушена інфляція – зростання незадоволеного попиту та грошових заощаджень населення, які не знаходять реалізації.

За даними НБУ, станом на серпень 2022 року, базова інфляція в річному вимірі складала 19,1% (рис. 1) і поступово набувала ознак галопуючої інфляції.

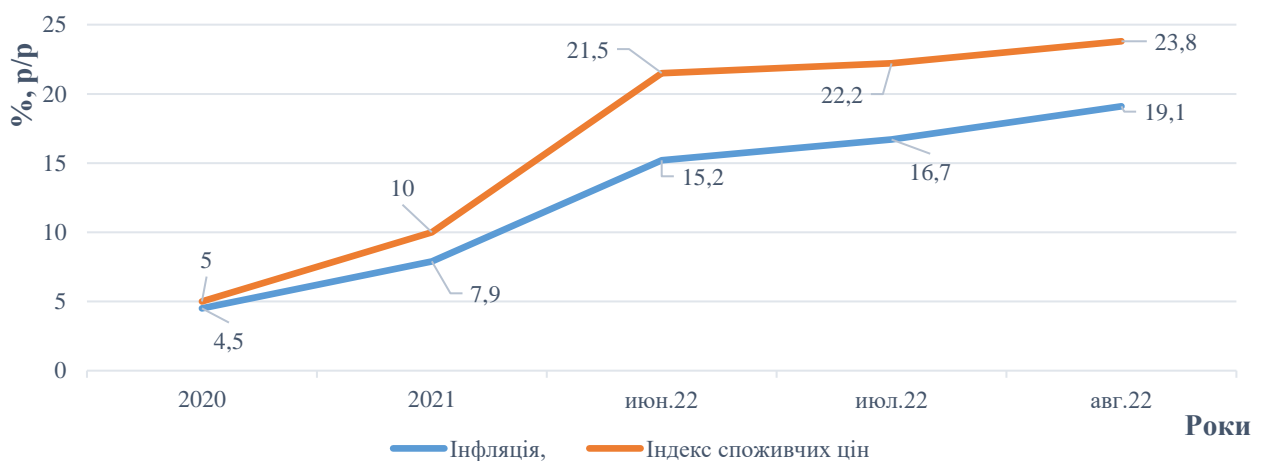

Рис. 1. Динаміка інфляції у 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано автором на основі даних [3]

Темпи зростання цін на непродовольчі товари зросли до 16,7% р/р, на продовольчі товари до 29,3% р/р, на вартість послуг до 15,6% р/р, на сири харчові продукти до 40,8% р/р, на пальне до 68,1% р/р. Індекс споживчих цін, порівнюючи з 2021 роком, зріс на 13,8%. Насамперед це спричинено напруженими дипломатичними відносинами з сусідньою державою, окупацією приблизно 19% територій України, масовою міграцією за кордон 9 567 033 осіб (УВКБ ООН) та збільшенням безробітних і, як наслідок, втрата значних податкових надходжень, точну величину яких неможливо визначити. За даними Держстату, ВВП скоротився на 37,2%, а грошова маса порівняно з квітнем 2021 р. збільшилась на 21% до 2 трлн 270 млрд грн, що в результаті зменшення ВВП і збільшення грошової маси дає приріст інфляції. Слід зазначити, що на 2 півріччя НБУ планує емітувати 180 млрд грн, тому показник 19,1% може зрости й до кінця року становити 30%. Також на інфляцію суттєво впливає попит і пропозиція, що формується на основі бажання населення та компаній купувати іноземні валюти за наявності цих валют. Так, за статистикою Держстату, імпорт за період січень-липень 2022 року становив 28,838 млрд дол. США, експорт 25,629 млрд дол. США [4], через що відбувається відтік іноземної валюти в розмірі 3,209 млрд дол. США (рис. 2).

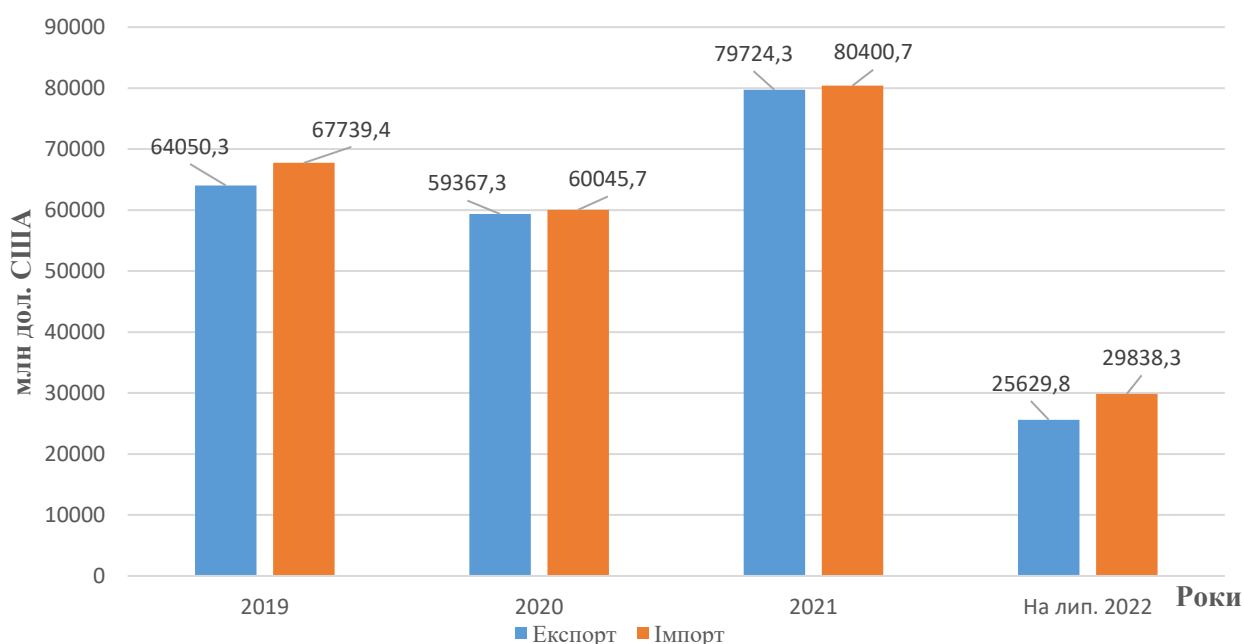

Рис. 2. Імпорт та експорт з січня по липень 2022 року

Джерело: побудовано автором на основі даних [4]

Перевага імпорту над експортом спричинена не тільки руйнуваннями внаслідок останніх подій, а й інфляцією, адже через зростання цін на сировину та паливо, національні товари втрачають свою конкурентоспроможність, і споживачі надають перевагу іноземним товарам, тим самим підвищуючи попит на іноземну валюту.

Диспропорція світових і внутрішніх цін, дефіцит бюджету, значна монополізація економіки та тиск зовнішнього боргу не сприяють Україні знизити інфляцію. Станом на 01.08.2022 р. зовнішній державний борг становив 61,60 млрд дол. США. Тиск від боргу спричиняє несприятливий інвестиційний клімат і розповсюджує спекулятивний бізнес. Проте кредитори відстрочили виплату боргових зобов'язань до кінця 2023 року, тому держава має змогу збільшити витрати в економіку, медицину, соціальну та оборонну сферу.

Проаналізувавши економічний стан, спостерігаємо неприємну картину, але не критичну. Через скрутну дипломатичну обстановку України, еміграцію людського ресурсу, дефіцит бюджету, падіння ВВП, зменшення конкурентоспроможності питання інфляції дуже гостре як ніколи. Боротьба з причинами й проведення правильної грошово-кредитної політики є найпріоритетнішим завданням, адже простий контроль доходів та цін тільки нашкодить ринковим відносинам і не принесе бажаного результату.

Література:

1. Круш П.В., Тульчинська С.О. Макроекономіка: Навчальний посібник. Київ: *Центр учбової літератури*, 2008. 324 с. URL: <https://subject.com.ua/pdf/184.pdf> (дата звернення: 25.09.2022).
2. Макаренко М. І., Семененко Т. О., Петрушенко Ю. М. Макроекономіка: Підручник видання друге. Суми: *Сумський державний університет*, 2021, 306 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86041> (Дата звернення 24.09.2022).
3. Оцінка інфляції, серпень 2022 року. Сайт НБУ. URL: <http://surl.li/ddyvp> (дата звернення: 24.09.2022).
4. Зовнішня торгівля України товарами у січні – липні 2022 року. Сайт Держстату. URL: <http://surl.li/ddywf> (дата звернення: 24.09.2022).

5. Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України. Сайт Міністерства фінансів. URL: <http://surl.li/ddyxu> (дата звернення: 25.09.2022).

Abstract: NBU data on inflation and the inflation process in Ukraine, changes in the ratio of exports and imports based on data from the State Statistics Service, the impact of economic indicators on the inflation level and changes in commodity prices are considered.

Key words: inflation, GDP, GDP deflator, core inflation, import, export, demand, supply, public debt.

*Науковий керівник – МІКУЛЯК Катерина,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СЛОБОДЯН Тетяна, здобувач вищої освіти

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: у дослідженні проаналізовано особливості сучасної екологічної кризи, її взаємозв'язок з економікою. Запропоновано основні заходи щодо подолання негативних наслідків екологічної кризи.

Ключові слова: інновації, нововведення, дифузія, інноваційний процес, інноваційна діяльність.

На межі ХХ-ХХІ ст. людство вступило в інноваційну добу, яка характеризується швидким наростанням змін у всіх сферах суспільного буття. Джерелом сучасного розвитку суспільства та діяльності людини стає інноваційна діяльність, а відповідно інновації стають важливим інструментом всіх радикальних змін у розвитку людини і економічної системи загалом.

Інновації зумовлюють безперервні економічні зміни, сприяють динамічному розвитку і підвищенню результативності як економічної системи загалом, так і окремих підприємств [1].

Економіка інновацій базується на двох фундаментальних принципах: основна мета економічної політики полягає в тому, щоб стимулювати більшу продуктивність завдяки інноваціям, і що ринки, що спираються тільки на ресурси та цінові сигнали, не завжди будуть настільки ж ефективними, щоб сприяти підвищенню продуктивності та економічному зростанню [2].